Ч. 124. Львів, второк 25. липня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

Виходить о годині 7. рано.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 1200 М
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 100 марок, Чехословаччині 30 корон ч., Болгарії 60 левів, Румунії 50 лей, Австрії 3000 корон. Зміна адреси 80 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 75 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 150 М. Між новинками і в редакційній части 200 М., на першій стороні 300 М. За дрібні оголошення 20 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорозче.

Один прим. 50 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Аґонія Австрії. В заворотнім до безтями упоєнню побідою, побідою проблєматичної ваги, антанта заперечуючи голошені собою святочно кличі про самоозначення народів, створила цілий ряд державних дивоглядів, калік-виродів, які є або сезоновими величинами, живими творами в постаті ма євих хрущів, або просто жалкими найнизчого ряду гусільницями, що животіють паразитами і на очах скочуються в пропасть, відходять безславно в тінь забуття. Перші з них носять в своїм орґанізмі розвинені вже зародки суспільних пошестей, пошестей невилічимих, що проявляються неладом, анархією, валютовою хоробою, різкими соціяльними противенствами, сліпою боротьбою незрівноважених елєментів, племінною й релігійною нетерпимістю, а особливо напруженням національних відносин. Це все доводить суспільне життя таких держав до стану кітлування і погрожує розсадити штучну будівлю, дрантиву державну латанину. Другі крім багатьох признак перших є ще й крайно миршаві. До цих останніх належить останок бувшого австрійського цісарства під назвою Німецької Австрії.

Створення австрійської республики, якої не бажало собі ні населення австрійських країв, ні не вимагали того ніякі справжні інтересн, навіть побідних держав, треба назвати болючими кпинами або впертою злобою. Прецінь ясним було, що така державка не має ніяких основ істнування, що це тільки живіт б. цісарства, якого завданням було травити соки колишньої великої Австрії, та що ніде й ніколи така частина орґанізму не може самостійно проявляти життя. В такім виді, як тепер, або зближенім Австрія ніколи не істнувала, а тим самим створення дивогляду під назвою Німецька Австрія згори засуджувало його на приспішену або — залежно від сприятливих умов — повільнійшу смерть. Розуміло це дуже добре населення австрійських країв і відразу заявлялося за прилученням до свого матірнього пня, до великої німецької республики, що мимо непомірно великих тягарів, все таки живе в розмірно зносних умовах. Злоба і страх Франції, щоби тим чином не збільшити палаючої жаждою відплати Німеччини, зробили своє. Створено маленьку, дрібненьку і безсилу Австрію, яка вже чотири роки веде препогане життя і повільно, але певно і невідклично завмирає — як недорозвинена сезонова гусільниця.

Та навіть мимо французького диктату змагання до зєднання з матірним німецьким пнем не заникали. Навпаки, самочинний плебісцит в Тиролі був вимовним доказом, куди звертаються очі австрійських Німців.

Промислова, в більшости гориста Австрія, без сирівців, без продукції поживи, виснажена тісним ланцюхом менше або більше несприятливих їй державних старо і новотворів, без виходу на вольний світ, з непропорціонально значною скількістю міського населення, котрого життєві вимоги є вдвоє і троє більші від сільського населення, з масою пролєтаріяту, котрий не має праці, — мусить перестати істнувати як самостійна держава. Ми вже згадували, що Австрія ніколи не істнувала в такім виді. Її життя було тісно звязане або з цілою Німеччиною, або з Чехією й Угорщиною, або вкінці як велика Австрія. І тепер туди стелиться їй дорога. Її аґонія принесе розвязку або в напрямі зєднання з Німеччиною, або злуки з хліборобською Мадярщиною, або вкінці буде покраяна на части, розібрана сусідними „щасливими" державами: Італією, Баварією й Чехословаччиною. Першій розвязці вперто й послідовно противиться Франція, противлячись зміцненню Німеччини, проти другої виступає пристрасно мала антанта, а особливо Чехословаччина й Югославія, що в такій розвязці предвиджують реституцію династії Габсбурґів. В разі третьої розвязки всі хапчиві сусіди в близькій будуччині малиб до діла з Німеччиною і мусілиб тяжко поплатитися за свою пажирливість.

Аґонію Австрії продовжує в нескінченість антанта і її сателіти ріжними дрібними позичками, що безслідно пропадають в пустім австрійськім животі. В останніх днях, коли обниження австрійської корони в Цюріху дійшло до міскропійної цифри 0·017|8 шв. франка, коли норожнеча засобів поживи почидає все більше бути схожою — до большевицьких цін (товщ — 14.000 К за 1 кґ., цукор — 6.000 К, волоне мясо — 9.000 К, бараболі — 1.400 К і т. д.), коли дорожняні демонстрації є щоденним зявищем, коли спекуляція і лихва всевладно опанували торговлю і промисл, коли під крамницями й маґазинами стоїть поліція, оберігаючи їх перед голодною товпою, — в таких умовах роздаються благальні голоси віденської преси о негайну фінансову поміч, щоби ще в час перепинити невідкличну катастрофу. Одночасно австрійський уряд робить заходи, щоби одержати більшу заграничну позичку.

Чи це що поможе? Безумовно — ні. Австрія випродала вже все ціннійше і найшлася на краю пропасти. Нова позичка і нова допомога може тільки продовжити аґонію, та ніяким чином не відверне катастрофи. Смерть німецької Австрії буде тільки одним із зайвих доказів, як легкодушно поступала антанта, творячи нежиттєздатні державні орґанізми і як болючо мститься на ній заперечення в практиці голошених собою кличів про самоозначення народів і країн.

Українські справи.

Для голодних Вел. України.

Дня 14. ц. м. в льокали Галицько-буковинського Запомогового Комітету на Штроцціґассе 32, у Відни, відбулася нарада в справі переведення серед української кольонії у Відні і околиці національної жалоби-посту, з приводу навіщеного Україну голодом нещастя, і збірки жертв для голодуючих, подібно як се зроблено в Галичині.

Нараду скликала Секція допомоги дітям і населенню в краю Українського Жіночого Союза, розіславши запрошення всім істнуючим у Відни українським гуманітарним, просвітним, науковим, видавничим і політичним орґанізаціям, числом поверх 50. На нараду явилися представники половини запрошених орґанізацій, переважно представники галицьких орґанізацій.

Зборами проводила голова Секції допомоги дітям і населенню в краю У. Ж. С. п. Олена Залізняк, протоколував п. І. Базяк.

По дискусії над потребою, значінням і пляном переведення посту-збірки, в якій забирали голос пп. О. Залізняк, д р О. Назарук, радн. Л. Левицький, М. Пасічник, В. Пиріг, А. Кобздай, І. Коссак, д-р К. Трильовський, А. Жук, І. Базяк і ин., рішено урядити в дни 29. липня національну жалобу-піст, а збірку жертв для голодних розтягти на три дни — 29, 30, 31. липня.

Для технічного переведення справи вибрано тіснійший Комітет, який по закінченню збірки має скликати нову нараду відпоручників всіх українських орґанізацій м. Відня, яка порішить про ужиття зібраних жертв.

В дискусії деякі бесідники підносили м. и. заміти що до складу і діяльности Комітету Голодним України у Відні.

До стислійшого Комітету вибрані: д р Р. Перфецький (голова), О. Залізняк (заступниця голови), А. Кобздай (секретар), А. Жук, В. Пиріг, В. Мацілінський, Ганківський — члени.

Велика Україна.

Повстанці зайняли Камянець?

Українська еміґрація у Варшаві одержала звістки з за Збруча, що на радянській Україні вибухло нове велике повстання. Повстанці, в числі около 30.000 після крівавого бою з большевицькими військами зайняли Камянець. Наступ на це місто був такий сильний, що ледви частині червоних військ вдалось перебитися і спастися від смерти. В руки повстанців мали впасти усі большевицькі власти. Усі большевицькі урядовці і комісарі мають бути вирізані.

Урядове повідомлення цеї звістки ще не наспіло.

Напади на поїзди.

Як подає A. W. в останніх часах поширилися на В. Україні напади на поїзди, в першій мірі на шляху Одеса-Харків і Одеса-Київ. В останніх днях біля Єлисаветгороду невідомі люде розібрали залізничий шлях і спричинили катастрофу, наслідком якої 14 вагонів розбилося. Кільканайцять осіб згинуло. Крім цього кільканайцять осіб мало впасти від куль. AW. приписує ці напади бандитам. Не виключене, що вони відбуваються на політичнім підкладі.

Після конференції в Газі.

Загальний біляне конференції.

Конференція в Газі скінчилася без ніякого успіху. Вже в останніх днях конференції повстала кріза, одначе тоді здавалося, що совіти, котрі просили о дальше ведення нарад, уступлять і уможливлять продовження конференції. Конференція розглянула нові совітські предложення і прийшла до переконання, що вони не вистарчають. В слід за тим французькі делеґати виїхали з Гаґи. Так спроба осягнення в Газі того, чого не осягнено в Ґенуї, а саме доведення до загального европейського порозуміння з совітською Росією, не вдалося.

Належить зазначити, що вигляди на успіх конференції були вже з самого початку дуже малі. Конференція зійшла до звичайних нарад знавців і була позбавлена політичного характеру. Совітський уряд був заступлений на конференції не відповідальним керманичем совітської закордонної політики Чічеріном, тільки більше радикальним Літвіновим. В перших тижнях конференція нічого не вирішила і щойно з приїздом Красіна перед двома тижнями совітська делеґація почала займати більше примириме становище.

Так звані запрошуючі держави зібралися на перше засідання дня 15. червня, одначе щойно 11 днів пізнійше розпозпочалися властиві наради з совітами. Від цього часу ведено безупинну гру питань і відповідей: совіти домагалися кредитів, як конечної передумови усіх концесій, а европейські держави домагалися признання колишньої правної власности, відшкодовання

за неї, та гарантій в справі концесій.

На конференції було три підкомісії, на яких були заступлені совіти, як рівнож инші і держави. Одначе небавом виявилося, що в трьох проблемах: кредитів, відшкодовань і концесій є найтіснійша звязь. На однім бурливім засіданні заявив Літвінов: „Постійно ставляються нам питання, начеб наша делеґація була інформаційним бюром. Одначе як довго не буде полагоджена справа кредитів, ми не будемо загалом давати ніяких відповідей". Представник Англії, котрий до цієї пори пробував посередничити, відповів також, що перед полагодженням домагань союзників не може бути й бесіди про кредити. А таке полагодження виявилося неможливим, коли совіти згодилися звернути тільки 3 прц. колишньої приватної власности і від цього не відступили.

Невдача конференції мабуть нікого не заскочила. Для Льойда Джорджа була Гаґа свого рода відступним боєм після невдачі в переговорах з совітами в Ґенуї. Французи були від початку проти конференції і Росія не покладала на них ніяких надій. Дорога, якою бажає йти московське правительство, це дорога окремих переговорів з поодинокими державами і окремих порозумінь з ними, як це на зразок договору в Рапальо вчинено також з Чехословаччиною і Італією.

Англія в своїм часі заявила також, що вона готова вести такі окремі переговори, колиб конференція не вдалася. Впрочім для Л. Джорджа, наслідком подій останніх тижнів, російське питання, яке через якийсь час було одним з найважнійших точок не тільки програми господарської, але також і великодержавної політики Англії, зійшло на другий плян. Кріза в середній Европі відвернула увагу публичної опінії, як і кабінетів від справи відношення до Росії, а в останніх днях на конференції говорено більше про Німеччину й Австрію, чим про Росію.

Успіх конференції в нет[illegible] большевиків.

„Тан" пишучи про гаґську конференцію замічує, що дала вона великі і безпосередні успіхи, себто: вислід конференції стверджує в повні засади, які висказав Поанкаре в свойому меморіялі. Напрям французької політики найшов у фактах повне оправдання. Остаточно цілий світ станув на становищі, що його заняв голова французького уряду від самого початку. По друге: Большевики не змогли одержати державного кредиту, а це було головною точкою їх програми. Совітська дипльоматія зробила основну помилку. Московський уряд мусітиме числитись з тим в будучині, а населення в Росії зрозуміє вкінці суть цілої справи.

Заява Літвінова.

Літвінов заявив представникам преси, що гаґська конференція не дала успіхів, бо замісць зайнятися справою кредитів, як це передбачувала ґенуенська конференція, займалася виключно справою приватного майна в Росії. Дальше заявив Літвінов, що останнє предложення, яке зроблено совітській делеґації, не було передтим передане під розгляд совітському урядови, і що він має супроти цего зовсім розвязані руки.

З польських справ

А[illegible] переговори.

З Варшави доносять до „Слова Польского" під датою 21. ц. м.:

Вчорашного дня переговори лівиці з центровими ґрупами трівали до пізного вечора. Найважніщу ролю грав в них Вітос, а найсильніщим з його партнерів, який зачав гру, є Скульскі. КПК. вагається. Міщанський клюб оглядається на КПК. Скульскі розумує, що боротьба йде о основи і пріципи ладу в демократичній державі.

Три національні ґрупи: „Людово-Народовий Союз, Християнські Демократи і ґрупа Дубановіча стоять на становищі, що начальника польської держави знасилував закон, не підписуючи номінації Корфантого — і не входячи в ніякі пертрактації, очікують підписання тої номінації.

„Три уряди в Польщі".

„Слово Польске" усталює істнування трьох польських урядів рівночасно:

„Перший уряд (повалений соймом) Артура Слівіньского, який помимо усього іст[illegible] нинішнього дня.

Другий уряд Корфантого, формально і правно покликаний соймовою більшістю.

Врешті: п. Пілсуд[illegible].

Вживаючи математичної формули „Слова Польского" можна до тих трьох урядів додати ще два а саме:

„Головну Комісію" сойму, яка ділиться правами з начальником польської держави та

„Кабінет", який отсе наклюється з переговорів Вітоса з центровими ґрупами...

Польський сойм не хоче розійтися.

З Варшави доносять до польських часописів, що там поширюється чутка, що в серпні розійдеться польський сойм на ферії, щоби відтак зійтися в жовтні на звичайну, осінну сесію. Це питання має вирішити конвент сеніорів. Не вадить завважати, що після ухвали польського сойму на день 1. жовтня назначено вибори до нового сойму.

Нова кріза в Ірляндії.

Ірляндія запалала новою боротьбою поміж приклонниками Колінса і Де Валєри. Одначе відгомін тої многоважної в світовій політиці боротьби доходить до нас слабо. До війни змагання Ірляндців до самостійности, здавалися більшости їх самих нездійснимою утопією. Розумна політика Англії, яка давала підчиненим собі краям широку самоуправу, коли не витручувала з рук її ворогів оружя, то в помітній мірі ослаблювала його вістре. Такі прим. Бури, що пірвалися до крівавого повстання проти Англії, побіджені прийняли з рук вчерашнього ворога широку самоуправу, з якої нині почувають себе вповні вдоволеними. Невдоволеною з автономії виявилася одна тільки Ірляндія. Вороже становище Ірляндців супроти Англії підчас світової війни викликало цілий ряд крівавих репресій. По заключенню версайльського договору, коли воєнні права перестали обовязувати, вернув до краю цілий ряд ірляндських еміґрантів, між ними провідник визвольного ірляндського руху Де Валєра. Боротьба, не перебираюча в засобах, закипіла на ново. Симпатії цілого культурного світа не дозволили англійському урядови на безоглядність у відношенню до визвольного р[illegible] Ірляндії. Льойд Джордж пішов [illegible] угоду, тим більше, що не хотів мати в Ірляндії претексту для большевицької пропаґанди. Почалися довготревалі переговори з Де Валєрою, які, правда, не покінчилися позитивно, але в допомогу Льойд Джорджови прийшла угодова ірляндська партія з Колінсом і Ґріфітом на чолі, з якою вдалося заключити умову. Ірляндія одержала права англійської домінії, на зразок Канади. Де Валєра станув в рішучій опозиції до угоди. На президента тимчасового ірляндського уряду покликано Колінса, який заключив перемиря з Де Валєрою, що утворило одностайний ірляндський фронт. Затрівожений тим Льойд Джордж, підбунтував проти ірляндського уряду Ульстер, який виступив оружно. Де Валєра станув на чолі нового повстання і оце Зелений Остров стався ареною нових крівавих боїв. Умови скомплікувались. Проти Де Валєри станули прихильники тимчасового автономічного уряду Ірляндії, війська Ульстеру та державні війська Англії, які виступають під маскою Ульстерців. Домашна боротьба, яка тепер розгоріла на Зеленому Острові, підкосила симпатії Де Валєри. Більшість Ірляндців заявилася за тимчасовим урядом Колінса, чого не забуде використати Льойд Джордж для державного становища Англії.

Рада Союза Народів.

Голод і пошести. — Справа розоружения.

По донесенням з Льондону, Рада Союза Народів прийняла звіт Нанзена і пропозицію іменовання комісаря для прослідження справи голоду, відтак резолюцію, що звертає увагу урядів держав, які є членами Союза Народів на велику вагу конференції, яку має скликати Франція в справі пошестей та инших недуг.

Англійський делеґат Фішер, навязуючи до резолюції, прийнятої санітарною конференцією у Варшаві, заявив, що неможливо підпирати плян, вимагаючий видатків в сумі півтора міліона фунтів стерлінґів; натомісць инший плян, що вимагає багато менших видатків і торкається скріплення санітарного кордону, на думку англійського делеґата, міг би мати зовсім вдоволяючі висліди.

Рада Союза Народів рішила поручити урядам взяти участь в понесенню коштів, звязаних з цією справою. Вкінц Вівіяні, представляючи звіт провізоричної мішаної комісії для прослідження справи розоруження, м. и. заявив, що в евентуальнім проєкті належить взяти під увагу виїмкове положення деяких держав, яке дає їм підставу до занепокоєння що до безпеченства їх границь.

Преса.

„Поно".

Огірковий сезон проявляється в „Ґазет-і Поранн-ій" уже від ряду літ на тему „отшезьвєня всьруд Україньцуф", в якій заєдно при ужиттю сакраментального прислівника „поно" пишеться:

„З поінформованих кругів („Ґазета Поранна" не може засягати вісток з непоінформованих кругів) доносять нам, що оптимізм серед Українців дотично „Східної Галичини" в останніх часах наглядно змалів. Ту зміну настрою викликали вісти, які тутешні українські проводирі одержали з за кордону via Відень. З поміж віденських еміґрантів осталася уже нечисельна горстка, яка вірить в можливість утворення окремої суверенної держави зі Східної Галичини. Навіть Петрушевич і Сінгалевич (ов!) втратили уже „поно" віру в успішність своєї пропаґанди.

Супроти того настрою повстала серед тутешніх Українців поважна (очевидно! з неповажними навіть „Ґазета Поранна" не числиться) фракція, яка уважає, що наспів уже час погодитися з дійністю і найти дорогу до згоди з Поляками. На чолі тої фракції стоять „вибітні" українські діячі (шкода, що безіменні) в краю. Коли в тому напрямі не піднято до тепер рішаючих кроків, то тільки тому, що Українці вичікують результатів теперішних кріз у Варшаві, по яких сподіються ослаблення польської держави а тим самим поправи свого становища.

По скінченю теперішної кризи в столиці, треба на кожний випадок сподіватися перших (чому перших? — а „Рідний Край", „Обнова", „Хлопська Правда", „Русскій Голосъ" — то пси?) угодових кроків з боку Українців".

З Комітету „Голодній Україні."

Протест проти заборони збірок.

Краєвий Комітет допомоги „Голодній Україні" під проводом президента Ю. Романчука вніс рекурс, згл. представлення до міністерства внутрішних справ у Варшаві в справі заборони збірок на голодуючих наддніпрянських братів. Ось зміст того представлення:

На відомість про неустаючий, страшний голод в Придніпрянській Україні, в розмірах, від багатьох століть нечуваних, підписані заложили Запомоговий Комітет, щоби у Східній Галичині збирати датки для ратовання від голодової смерти своїх братів, особливо діти і пересилати ці датки через істнуючі вже комітети (американ. Гувера і Нанзена).

Про заложення того комітету повідомили ми негайно відповідну владу, а саме Дирекцію Поліції і Воєвідство у Львові.

Але замісць симпатичного приняття, якого ми мали право надіятися або й пособлення нашій гуманітарній роботі, одержали ми з Дирекції Поліції, на основі рескрипту Львівського Воєвідства з дня 11. червня 1922 р. ч. 18221/2/22, письмо з 23. червня 1922. ч. 269/през., забороняюче нашому Комітетови всяку акцію, з загрозою правних наслідків, та жадаюче для його акції заложення спеціяльного стоваришення на основі австр. закона з дня 15. падолиста 1867 р. В. з. д. 134.

Се зарядження влади є в найвищім ступні нелюдяне, певне ніде непрактиковане, ба й не можливе а притім і неправне.

1) Покликаний закон з 15/XI. 1867 р. відноситься до стоваришень яко організацій постійних, котрі мають функціонувати постійно якийсь довший час. На доразову переминаючу акцію і то не тільки гуманітарну, як наша, але і політичну, н. пр. до ведення всяких виборів, закладається не стоваришення, тільки комітети і австрійська влада ніколи закладанню якогось комітету (о скільки розуміється ціль його не була би просто протидержавна або небезпечна для публичного ладу і спокою) не ставила жадних перепон і не домагалася переміни в стоваришення.

2) Наш комітет призначений з природи річи тільки на короткий час, які два-три місяці до найблизших жнив і заки би всі формальности заложення стоваришення та розведення його роботи були сповнені, могла би вже й потреба його проминути.

3) Потреба дуже нагла і конечна. Чиж чекати, як тисячі й тисячі людей помруть з голоду або, як голосять безмірною грозою проймаючі вісти, будуть і дальше одні других, родичі дітей пожирати? Чи може який небудь чоловік з

людським серцем спокійно та без дільно на се дивитися? Томуж українське населення Східної Галичини наложило на себе добровільно за вказівкою своїх духовних властей, одноденний піст, щоби ощаджені в той спосіб видатки обернути на ратовання від смерти голодуючих.

4) В Придніпрянській Україні є також певне число — від українського безмірно менше — голодуючих Поляків; для несення їм помочі збиранням датків тутешня влада не то не вимагає заложення окремого стоваришення, але обіжником шкільної кураторії у Львові з 5. мая 1922. ч. 827/пр. навіть просто приказує управам шкіл „inteng-ywne niesienie pomocy rodakom".

Чи не виглядає отже так, як коли би польська влада, ратуючи своїх земляків навіть коштом і українського населення Східної Галичини, заразом українському населенню Придніпрянщини давала умисне погибати? Ба, декуди місцеві власти відбирають зібрані нашими земляками для голодуючих дітей датки, гроші та збіже і задержують їх.

5) Наш комітет, маючи так само, як комітет американський Нансена, Гувера (вже-ж не уконституовані на основі закона з 15/XI. 1867!) чисто гуманітарну ціль, виступив зовсім явно і отверто, з нічим не криючися і влада, котра у нас так бачний веде нагляд над нашим народом, має аж надто способів всякій евентуальній хоч би найменшій нелегальности негайно запобічи.

Отже ми в імени права, в імени християнської любови, в імени християнської релігії, котра любов приказує, в імени вселюдської гуманности, в імени цивілізації, закладаємо найрішучійший протест проти такого поведення галицьких властей.

На тих та посередно і на державу мусить спасти відповідальність перед цілим світом і перед Богом за всякі евентуальні наслідки такого поведення. Та вже й до тепер кілько могло наступити через них шкоди? Чи се може лежати в якім-небудь інтересі державнім?

Вкінці з огляду на представлений в горі дійсний стан справи, відкликуємося до Високого Міністерства, щоби воно негайно в телеграфічній дорозі знесло нелюдяне зарядження львівського Воєвідства, щоби веліло державним поліційним органам всіх трьох воєвідств(львівського, станиславівського і тернопільського) звернути сконфісковані гроші та збіже, щоби поучило підчинені галицьким воєвідствам власти, що вони нічим не сміють робити перепони в діяльности згаданого комітету і нас основників цього комітету о своїх зарядженнях в телеграфічній дорозі повідомити.

До відомости українського Громадянства. Комітет просить о докладні вісти в справі конфіскат збіжа і грошей, щоби можна було зробити ужиток всюди, а спеціяльно в Станиславівськім воєвідстві.

Збірки по повітах. Зі збірки в повіті Городенка передав п. нотар Раставецький на книжочку „Дністра" ч. В. 380. квоту 135.390 мп. Брали участь доси в збірці громадяни Чернятина, Незвиска села, Семенівка, Ясенева пільного, Серафинець, Торговиці, Глушкова. З повіта Заліщики передав д-р Долинський до „Дністра" квоту 210.316 мп. На це зложились: Заліщики старі, Заліщики місто, Винятинці, Новосілка костюкова, Устечко, Шипівці, Лисивці, Шутроминці, Синьків і Лисичники.

Дописи з краю.

Доброгостів, пов. Дрогобич.

Віднова життя.

Відновлена минулого року читальня „Просвіти" розвивається правильно, мимо перепон з боку деяких урядових чинників. Ще в грудни м. р. улаштувала читальня виставу „Гостина св. о. Николая", а за дохід з неї закуплено книжки до бібліотеки та запренумеровано газети. При читальни заложено світський і церковний хор під управою п. Сидора Хтея. Тогож року відновлено також кружок „Сільського Господаря", а це знову дало почин до заложення кружка УПТ., до якого вписалось 28 членів. Заходами цього кружка та студентів Івана і Мих. Вербицьких і учителя Ос. Тимочка (всіх з Улична) улаштовано дня 5. червня ц. р. аматорську виставу одноактових комедій „Виворожила" та „Свідки". Підготовляються дальші вистави. Коби тільки перевелися деякі старші громодяне боягузи, що не хотять вписатися в члени читальні, та деякі темні батьки і матері, що позволяють своїм дітям ходити до коршми на музику, а бють їх, коли вони заходять до читальні.

Добромильщина

Подвиги п. Гавенди.

Мало було добромильському старостству тих конфіновань, які оголошено недавно в „Гр. Вістнику", воно хоче за порядком поконфінувати в своїм повіті всіх Українців і позамикати всі українські культурні та економічні товариства.

Ось свіжий документ: „Starostwo w Dobromilu L. 10,444|922. Dobromil, 1. 7. 1922. Michał Horwanko, Iwan Łazor i Michał Kit z Dobromila konfinowanie. Do Pana Michała Horwanka urzędnika prywatnego Narodnego Domu (Narodnego Bazaru) w Dobromilu. Ponieważ nie ustały powody, dla których konfinowano Pana tut, reskryptem z dnia 8/XII. 1921. L. 16881/21., przeto zarządzam dalsze konfinowanie Go na czas aż do odwołania z wezwaniem do ścisłego stosowania się do warunków i ograniczeń zawartych w powyżej powołanym reskrypcie. Przeciwko temu wolno wnieść odwołanie do województwa we Lwowie na ręce Starostwa w Dobromilu w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po doręczeniu. Ewentualny rekurs niema jednak mocy wstrzymującej wykonanie niniejszego zarządzenia. Starosta: Skaszyński".

Треба зазначити, що в 1921 і 1922 р. конфінувало староство аж кількадесять Українців, при чім вісьмох Українців інтелігентів сиділо довгий час в тюрмі, позакривано всі читальні „Просвіти" в цілім добромильськім повіті числом кількадесять, позакривано також всі культурні та инші українські товариства, закрито приватні українські школи, а вкінци замкнено всі повітові філії українських культурних товариств в Добромилі. Тепер береться староство нищити українські кооперативи і кредитові товариства. Свіжо заборонило староство давати аматорські вистави в салі „Нар. Дому" в Добромилі, будьто би тому, що саля невідповідна (новий винахід!), хоч в цій салі було вже 350 концертів і представлень і ніхто цего не казав, що вона невідповідна. В цих двох роках заборонило староство 10 аматорських вистав і всі без виїмку виклади, а вкінци святочний вечір Кобилянської.

Це все робив комісар Гавенда, котрого за всі ті подвиги мимо зовсім молодого віку (32 роки життя) нагороджено дня 3. липня ц. р номінацією на старосту і дня 12. ц. м. він обняв посаду старости иншім повіті.

25. с. м. здержимо висилку часопису всім вп. Передплатникам, що залягають з передплатою! — —

РІЖНІ ВІСТИ.

Поміч для Австрії.

Чемберлен заявив в Палаті Громад, що Англія від часу завішення оружя, дала Австрії фінансову допомогу у висоті 12 мілонів фунтів. Инші держави допомогли Австрії також. Промовець заявив далі, що поодинокі аліянти зрікаються на разі цих сум, щоби дати Австрії спромогу затягнути за кордоном нову позичку.

Америка предкладає Італії позичку.

„Матен" доносить, що американські капіталісти, предложили Італії позичку у висоті 20.000.000 долярів на $7\frac{1}{4}\%$. Довг цей мав би бути сплачений протягом 50 років.

Перевага фашістів в Італії.

Підчас голосовання над вотум довіря для уряду, фашісти голосували проти кабінету Факти, демонструючи в цей спосіб проти заяви премієра, що до радикального поборювання домашньої війни. В звязку з тим пише „Пікольо": Декларація Муссолінія стверджує, що в Італії не є можливий уряд що йшов би проти фашістів. Політика проти фашістів загострила би ситуацію і довела би до домашньої війни.

Закінчення страйків

З Риму доносять, що генеральний страйк в Медіоляні закінчився. В Піємонті надіються також закінчення страйку.

Дволітня мораторія для Німеччини.

„Н. фр. Пр." доносить з Берліна, що гарантійний комітет є за тим, щоби німецькому урядови признати що найменше дволітню мораторію, коли має наступити санація фінансових відносин.

Відчищення балтійського моря.

ПАТ. доносить з Берліна, що 1. серпня розпічнеться в Берліні конференція в справі відчищення з мін балтійського моря. В тій конференції візьмуть участь представники Німеччини, Естонії, Фінляндії, Латвії і правдоподібно Росії.

Баварія проти закону про охорону республики.

Німецька союзна рада апробувала ухвалений парляментом закон про охорону республики. Проти закону голосували представники Баварії.

Большевики протестують проти бльокади Чорного моря.

Тимчасовий голова російського комісаріяту для закордонних справ вислав до держав антанти протест проти бльокади Чорного моря грецькими воєнними кораблями

Подорож Шітта до Берліна.

„Берл. Тагебл." доносить, що банк Моргана вислав директора Шітта до Берліна, на переговори гарантійного комітету. Його завданням було поінформувати Моргана про перебіг переговорів комісії з німецьким урядом і переказати комісії погляд Моргана на деякі дуже важні справи.

Заява Факти

Сучасна кабінетна криза в Італії, викликана ексцесами фашістів, приневолила численні сторонництва більшости перейти до опозиції. Президент Факта заявив, що бажаючи довести до опамятання ріжні табори, та до їх помирення, уживав лагідного метода, але переконавшися, що цей метод не був доцільний, почне радикальну боротьбу з цілою строгістю.

Заява Факти появилась мабуть за пізно, бо його кабінет не дістав вотум довіря. (ПАТ.).

ТЕЛЕГРАМИ.

Орляндо творить кабінет.

Відень. (ПАТ.) „Н. фр. Пр." доносить з Риму, що Орляндо одержав місію утворення нового кабінету.

Рим. (ПАТ.) Преса Ніттія почала кампанію за вдержанням Сканцера на становищі мін. закорд. справ. Яко нових кандидатів до цієї теки вичисляють: прем. Орлянда і рад.-дем. Чезаро.

Рим. (ПАТ.) Орляндо дальше переговорює в ціли утворення кабінету. Загально думають, що вдасться йому утворити концентраційний кабінет без скрайних сторонництв.

Справа вибору нового президента Німеччини.

Відень. (ПАТ.) „Н. фр. Пр." доносить з Берліна, що вибір нового президента назначений спершу на падолист ц. р., відложиться до 27. січня. Є одначе можливе, що до вибору зовсім не прийде, бо демократична фракція задумує виступити з внесенням продовження теперішньої президентури о 2 роки. У цій справі демократична фракція порозумілася з міщанськими партіями. Догадуються, що центровці і німецька народня партія попруть це внесення.

Виїзд російської делеґації.

Гага. (ПАТ.) Російська делеґація відложила свій виїзд до дня 23. ц. м. Проволока у виїзді спричинена бажанням перевести виміну думок з визначними особистостями фінансового світа.

Бої в Ірляндії.

Деблін. (ПАТ.) Авас. Ірляндські правительственні війська зайняли центр міста Уотерфорд. Републиканські відділи відступають у південному напрямі. Правильні війська по збомбардуванню міста Лимерик, зайняли це місто.

Деблін. (ТАТ.) Авас. Відділи повстанців покидаючи Лимерик підпалили місто. Підчас останніх боїв утратили повстанці 20 убитих і кількадесять ранених і полонених.

Ліфилд (ПАТ). Після здобуття Лимерик і Уотерфорд відділами правительственних військ зараз м. Корк буде черговою і мабуть уже останньою точкою опору повстанців. Учера по незначних перепалках здобуто також м. Кастелреґ. Повстанців окружено. Взято багато полонених, а решта відступила на захід. У цих боях полонено багато визначних ірляндських провідників.

Резолюції „Сатордей Ревю".

Льондон (ПАТ). Авас. „Сатордей Ревю" довідується з певного жерела, що Троцький і ряд инших большевицьких провідників приготовили цілий плян утечі з Росії на випадок упадку совітів, котрий здається щораз близчий. Говорячи про фінансові потреби совітського правительства, „С. Р." зазначує, що по ограбленню церков, Росію позбавлено всего. Ці, що ограбили церкви, будуть завдяки цьому приготовані до розпочаття нового періоду своєї діяльности. Троцький пустить в рух свою армію і намагатиметься передертися через Польщу, щоби опісля разом з Німеччиною вести дальшу акцію.

Це, що діється в Польщі, каже догадуватися, що Пілсудскі предвиджує вище згаданий плян Троцького, бо теперішня криза в Польщі викликана в основі наслідком рішучого бажання Пілсудського одержати більші кредити на армію.

Арештовання в звязи з убивством Ратенава.

Берлін. (ПАТ). В Ерфурт арештовано капітана Дітріха під замітом уділення помочі вбийникам Ратенава.

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Поправа економічного життя в Америці.

Президент американських Зединених держав, Гардінг, заявив публично, що економічні відносини в північній Америці значно поправилися. Запаси товарів, що нагромадились наслідком зменшеної купної сили людности, находять поволи відбут, покищо по цінам, низшим від коштів продукції, але головна промисловість, продукція заліза і стали, значно поправилась а так піднеслись доходи із залізних доріг. Вигляди на добрі жнива також корисні. Досить сказати, що дожидаються жнива, які історія того краю рідко записувала. Мимо того що посівна площа для пшениці зменшилась о міліон акрів, жниво оцінюють о 40 міліонів бушлів більше чим торік. Число безробітних упало сього року о 300.000. Оживилися головно будівельна, машинова і споріднені промисловости, менше одежна фабрикація, де все ще слідна гіперпродукція. Зі всіх сторін докладається зусиль, щоби поправити економічне положення, і робиться це по американськи, без сентиментів, без огляду на інтереси одиниць, маючи на меті тільки державний інтерес. Установлено окремого буджетового диктатора, який счеркує з буджету всі злишні позиції, щоб тільки осягнути рівновагу державного буджету. Практиковані в инших державах щадничі комісії, що бавляться тільки в теорії, бо не мають екзекутивної сили, тут заступлено одною людиною, що усунула цілі уряди, в тій думці, що лише драконські зарядження принесуть бажаний успіх.

Статистичний уряд виказав значний спадок пересічного доходу американських горожан. Це явище потягнуло за собою зменшений попит на ринках, а за тим пішов спадок цін на артикули першої потреби. Маючи все те на увазі уряд приступив до редукції платень. Річ природна, така немила операція викликала цілий ряд страйків, бо знижкова тенденція захопила всі ділянки економічного життя, але уряд і з тими перешкодами дав собі раду. В слід за тим обнижено з днем 1. ц. м. тарифу на залізницях, і ця транспортова льгота ще більше оживила промисловий та торговельний рух.

Взагалі американські економічні кола стараються всіми способами піднести екомомічне життя, що попало було в досить довгу стагнацію, і не лякаються ніяких радикальних мір. Особливо редукція залізничих тариф, яка торговельному світови заощаджує річно 400 міліонів долярів, внесла в промисловість і торговлю велике оживлення і причинилась до неабиякого побільшення доходів із залізниць.

Як нужденно виглядають з огляду на це економічні реформи найблизчих нам держав!

Вуголь з Горішного Шлеську дорожіє.

З хвилею, як Польща переняла частину Горішного Шлеську, то шлеський вуголь подорожів. Перед обсадою Польщею Гор. Шлеську одна тона вугля коштувала 1.100 мар. німецьких, тепер зросла до 1.630 м.

Валютовий хаос.

Хто слідить уважно бюлетини грошевих бірж, знає, що валюта поодиноких держав середущої і східної Европи в останнім часі сильно упали. Щоб уявити собі теперішний валютовий хаос, досить порівнати відношення німецьких, угорських, польських, австрійських і російських грошей до чеської марки.

Серед низьких валют ще найбільшу вартість має німецька марка. Сто німецьких марок виносило пересічно 10 чк., або 1 нм. = 0·1 чк., або 10 сотиків. У відношенню до передвоєнної вартости нинішна паперова німецька марка виносить: 1 мк. = 0·01 марки золотої, або 1 мк. = 1 передвоєнний феніґ.

Після німецької марки приходить черга на угорську корону. 100 ук. = 3·4 чк. Отже одна угорська корона означує вартість 0·03 чк., або 3 чеських сотиків. 1 угорська корона рівнається вартости 0·003 части бувшої австро-угорської корони, менше більше 3/1000 передвоєнного сотика. 1 передвоєнний сотик рівнався вартости нинішніх 3 угорських корон.

Далеко гірше стоїть польська марка. 100 пм. = 0·85 чк., або 1 пм. = 0·0085 чк., або 1 пм. = 0·0009 вартости передвоєнної золотої марки; сказавши виразнійше: 1 пм. = 0·09 передвоєнного феніґа, або 1|11 феніґа. Отже 11 пм. рівнається сьогодня вартости 1 німецького передвоєнного феніґа.

Австрійська корона упала від польської марки більше чим 5 разів низше. 100 ак. виносить 0·18 чк., то значить 1 ак. = 0·0018 чк. 1 ак. рівнається тепер 0·0002 передвоєнної корони, або 2/10000 тоїж, або творить 5000-ну частину передвоєнної корони. Виразнійше: 1 ак = 0·02 передвоєнного сотика або 2/100 сотика, отже 1 передвоєнний сотик рівнається тепер 50 австрійським коронам.

Найгірше представляється валюта совітської Росії. 1 чк. рівнається 50.000 совітських рублів. Хто має нині 20 чк., є большевицьким міліонером. Один рубель виносить 0·00002 чк. = 2/100.000 чк. На передвоєнного рубля треба 1,250.000 совітських рублів, або 1 сов. рубель = 0·000.0008 = 8/10,000.000 золотого рубля. Отже робітник, що в часі мира заробляв в Москві 22 рублі, мав би тепер 27 і пів міліона совітських рублів, або цілий ваґон.

Великий страйк в індійських прядільнях.

Радіо з Парижа доносить: 28.000 робітників прядільнях в Індіях проголосило страйк, наслідком цього, що не дійшло до порозуміння що до платні.

Судові оплати.

З днем 1. жовтня ц. р. всі судові оплати, за невеликими виїмками, до суми 5000 мп., можна оплачувати виключно через наліплювання окремих судових знаків. Є сім категорій цих знаків, а саме: в 1, 5, 10, 50, 100, 500 і 1000 мп.; продаються вони тільки в судових установах (судових касах, у секретарів суду, то що). За незужиткованi судові знаки скарбова влада грошей не звертає.

Урожай в Румунії.

По статистичним даним румунського міністерства рільництва в Румунії сього року є урожай, якого людність не бачила вже 20 літ.

Чеські гроші.

Оборот грошевих знаків в чехословацькій республиці піднісся на 564 міліони чеських корон і виносить тепер 9.838 міліонів. Зазначити треба, що ця сума є 469 міліонів менша від висоти емісії, яку допускає чеський закон.

Курс грошей.

Курси заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 21. липня: американські доляри 5775—5785, одинки і двійки 5.675.—5685, канад. доляри 5.670—5.680, одинки і двійки 5.570—5.580, нім. марки 12·20—12·20, сотки 12·00—12·20, дрібні 11.80—12·00, леї 32·00—33·00, дрібні 31·—32·00, чеські корони 134·00—140·00, дрібні 130·00 до 132·00, австрійські тисячки новійшої емісії 6806—650, старшої емісії 1700—1750, сотки новійшої емісії 60·00—65·00, стар. емісії 170·00 — 170·50, 50-коронівки 35·00—45·00, 20-коронівки 24—28, 10-коронівки 12—14, 1-ки і 2-ки 0·40—0·50, цар. рублі 5 сотки 150—160, сотки 170—175 25-рубл. 160—175, 10-ки рубл. 1·55—1·75, решта дрібних 0·70—0.85, думські тисячки 25·00—32·00, думські 250-рубл. 15.00 до 22·00. карбованці 1·00—2.80 гривни 4·00—8·00, франц. франки 460—480, фунти штер. 23000.—24·000, шв. франки 1050·00—1100·00 Золото: 20-кор. 22.000—22.100, 20-фр. 21.000—21.250, 20-марківки 24·800—25·000, фунти шт. 22·200—22.300, 10-рубл. 27.000—28.000, дол 5.800—5.820. Срібло: Австр. корони 440—450, 5-кор. 2250—2300, фльорени 1150—1170, рублі 1.885—1.890, копійки 50·50—10·00, амер. доляри 4750—4760, половинки і чвертки 4.550—4.600, кан. дол. 4.500—4.550 дрібні 4.400—4.450, леї 440—445.

НОВИНКИ.

— **Волинь „культурне“.** Ми одержали відпис такого цікавого документу: Zaswiadczenie metrikalne-Niniejsze wydane est księdzem pro. boszczem prawosławnej parafii wsi Żażkiewicz, powiatu Włodzimierzskie, go, w tem, że Piotr, syn Andrzeja, Litwin, est urodzony w miesiącu siczniu 1911 (tysiąc dziewięcsef Jedenastem roku) roku. Rodzici Jego (Piotra Litwina) są: Andrzej, syn Grzegorza, Litwin i zakonna jego żona Maria, curka Andrzeja. — maż wyznania prawoslawnego, a Jego żona Maria — wyznania rimsko-katolickiego. Księdz proboszcz wsi Żażkiewicz Witali Kaczorowski 1922 roku. maja 1 dnia L 12. — На документі поміщена печатка з православним хрестом і польською написю: „Proboszcz cerkwi sw. Mychaiła, Żażkowicskiej parafii.

— **З праського університету.** На чеському університеті в Празі дістали дня 26. червня інжинірські дипльоми два Українці, Степан і Ярослав Індишевські з с. Раковець, пов. Богородчани.

— **Де конституція, де рівноправність?** В державі, що обходить що року офіціяльно роковини аж двох конституцій, одної історичної, що на думку її ґльорифікаторів була найліберальнійшою на свій час у світі, — другої сучасної, яка мала ґарантувати національним меншостям всякі блага і давати такі „рувне права для вшисткіх“, що, на думку пануючої національної більшости, всякі автономії для національних меншостей являються злишним грибом у борщі, в тій державі діються такі історії: Парохови Настасова пов. Тернопіль, о. Цурковському, не виплачує податковий уряд в Микулинцях вже сім місяців платні, не хотячи приняти його квітів, виставлюваних українською мовою. Від тогож пароха почтовий уряд в Тернополі не хоче приняти грошевої посилки, призначеної для редакції „Громадського Вістника“, тому що грошевий переказ виставлено в українській мові. Та коли микулинецький уряд податковий покликується бодай на якийсь розпорядок краєвої скарбової палати, що сторони мають писати квіти по польськи, то управитель почти в Тернополі навіть і того не зробив (і не міг зробити, бо львівська дирекція почт наказала виразно підчиненим урядам шанувати права української мови), вдоволяючися твердженням, що: „так ма биць!“ О. Цурковський вніс жалобу до польського міністерства внутрішних справ у Варшаві, покликуючися на обовязуючий в Галичині австрійський закон, що признає рівноправність української мови у внутрішнім урядуванню на території східної частини цего краю і до тепер ніяким польським законом не був скасований.

— **Сентиментальна переписка.** Wielmożny Panie! Takie ogłaszanie klepsydrą nazwisk, jak to zrobili Ukraińcy z akademikami chodzącymi na uniwersytet jest robotą pr stacką i zemści się na partji ukraińskiej samej. Bojkot uniwersytetu jest dziecinnem głupstwem, a napadanie na tych, którzy ze względów rodzinnych, ideowych, ekonomicznych, czy choćby tylko ze względu na chęć nabycia wiedzy chcą chodzić na uniwersytet, jest zwykłem chamstwem, na które jedyna męska odpowiedź jest pójść do VIII. biura Magistratu z metryką i zmienić wyznanie. Z poważaniem. От таке письмо дістали всі ті, котрі вписані є на польський університет, та були поміщені в названій „клепсидрі“, котру передрукували польські ґазети.

— **Доповнення звідомлення.** В звідомленню з засідання „Гуртка діячів українського мистецтва“ пропущено в реєстрі дійсних членів „Гуртка“ імення архитекта Володимира Січинського.

— **Крадіж в церкві.** В місточку Товсте невідомі злодії розбили в ночи церковні двері і викрали срібну чашу, вартости 1 міліона марок та инші дорогоцінности.

— **Із селянських траґедій.** В с. Терло коло Старого Самбора жили в сусідській незгоді селяне Петрівський, Дмитрак і Стоянович. Одного дня війт бажаючи помирити їх, закликав усіх трох до канцелярії, але непримиримі сусіди почали в канцелярії бійку, підчас якої Стоянович витягнув багнет і замордував Пйотровского. Стояновича арештовано.

— **Необережність.** В селі Дарахівка прийшов молодий парубок Борацький в гості до дівчини Зофії Павліцької і показав їй свій револьвер. Захвалюючи свою зброю, він мимоволі вистрілив і забив дівчину на місци, після чого скрився невідомо де.

— **Поворот з большевицького пекла.** Нині повернув з Великої України сотник У. С. С. славний „вуйко“ Іван Устіянович, що перші свої кроки повернув до нашої редакції, щоби поділитись з нами оповіданням про тяжке пережите.

— **Корова забила хлопця.** Недалеко Зимної Води пас хлопець корову привязавши один конець шнурка до її ноги, а другим кінцем обмотав свою руку. Наслідком спеки, корова втікаючи в ліс, потягнула хлопця за собою і волікла ним по дорові між деревами так довго, аж хлопець помер від ударів і ран.

— **Крадіж на почті в Кракові.** Недавно на залізничій стації в Кракові вкрадено богато американських листів з долярами. Також дня 18. липня злодії закралися до дирекції почт в Кракові і забрали доляри вартости кількох міліонів.

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кульчи. З друкарні Спілки „Діло“.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL